

Kokkolan sosiaali- ja terveystieteiden opiston opettaja

Työssäoppimispaikkani oli sosiaalialan koulu, jonka yhteydessä on päiväkotia 0-3 -vuotiaille lapsille. Neljän viikon työssäoppimisen tein tuossa päiväkodissa lapsia hoitaen ja kasvattaen. Tutustuin myös sosiaalialan koulun toimintaan ja opetukseen. Vierailin myös muissa kouluissa ja kerroin Suomesta ja meidän koulurakenteestamme yms.

Suomen päivähoitosta ja varhaiskasvatuksesta poiketen Italialaiset lapset ovat päivähoitossa vain kolmevuotiaiksi ja sen jälkeen he siirtyvät esikouluun Scuola Dell'infanziaan. 7-10 -vuotiaina lapset ovat elementare-koulussa ja 11-13 -vuotiaina media primariassa ja 14-18 -vuotiaina siirrytään media secondariaan, joka vasta ammatillista opetusta tai teoreettisempaa lyceota (lukionomainen).

Päiväkodin työpäivät ovat lyhempiä kuin meillä. Hoitajat tekevät kuuden tunnin työpäivää ja lisäksi kahtena iltana viikossa heillä on kolmen tunnin suunnittelukokoukset, joiden aikana suunnitellaan toimintaa ja valmistellaan askarteluja seinille. Suomessa lähihoitajat tekevät 7 tunnin 40 minuutin työpäivää. Päiväkotia avautui klo 7.30 ja viimeiset lapset lähtivät hoitosta klo 15.00. Päiväkotia oli avoinna maanantaista perjantaihin, mutta koulun puolella lapset ja nuoret opiskelevat myös lauantaisin. Minä työskentelin ihan pienimpien lasten kanssa ja heitä oli osastolla 10. Italiassa päivähoitossa voi olla pienten puolella kuusi lasta yhtä aikuista kohden. Meillä pienten puolella lapsimäärä voi olla neljä lasta yhtä hoitajaa kohden. Hoitajan lapsimäärä kasvaa, kun mennään yli 3-vuotiaiden osastolle. Esikoulun puolella, joka oli siis jo koulua, luokassa saattoi olla 24 oppilasta opettajaa kohti! Meillä lapsimäärä on esikoulussa 13 lasta yhtä hoitajaa kohden.

Päiväkodin päivät alkoivat musiikilla ja kummatkin osastot olivat ensimmäisen tunnin yhdessä, jonka jälkeen jakaannuttiin omiin tiloihin. Lapset tulivat ripotellen hoitoon ja pääsivät saman tien laulamaan ja tanssimaan cd:ltä tulevan musiikin tahdissa. Italialaiset lasten laulut ovat iloisia ja rempeitä rytmiltään ja melodialtaan. Minäkin opin joitakin lauluja, vaikka en sanoja ymmärtänyt. Lapset rakastivat musiikkia ja hytkyivät pienestä iästään huolimatta hyvin rytmin mukana ja pitelivät välillä piirissä toistensa käsistä kiinni sekä kulkivat musiikin mukaan. Musiikin käyttö oli huomattavasti runsaampaa kuin meillä päiväkodeissa. Opetin lapsille muutamia suomalaisia lastenlauluja leikkeineen ja työjakson loppupuolella lapset osasivat jo hyvin tulla laululeikkiin mukaan. Muuten en oikein huomannut päiväkodin ohjatusta toiminnasta suunnitelmallisuutta. Päiväkodeilla ei ole koko Italian kattavaa varhaiskasvatussuunnitelman perusteita eikä myöskään paikallisia ohjeita, niin kuin meillä Suomessa.

Hoitajat olivat lasten kanssa ja elivät sen mukaan, mitä lapset halusivat tehdä. Välillä piirrettiin, laulettiin, rakennettiin legoilla tai leikittiin pallomeressä ja patjoilla. Väsymyksen tultua lapset saivat mennä itse nukkumaan. Tosin ruokailun jälkeen oli myös mahdollisuus mennä nukkumaan, mutta minulle jäi tunnelma, että nukkuminen oli vapaaehtoisempaa kuin meillä. Ehkä siksi, että hoitopäivät olivat lyhemmät kuin Suomessa. Suurin osa italialaisista naisista on kotiäitejä tai he tekevät lyhempiä työpäiviä ja voivat tästä johtuen hakea lapsensa aika aikaisin kotiin. Lapset nukkuvat päiväleponsa sitten kotosalla. Yhteistyö perheen kanssa oli keskusteltavaa ja minusta toimivaa.

Päiväkodin tilat olivat minusta tarpeeksi suuret. Sellaista kokoa, jota kaipaisin Suomenkin oloihin. Värejä ja maalauksia käytettiin seinissä paljon. Päiväkodin seinällä oli myös iso peili Reggio Emilia-pedagogiikan tyyliin. Siitä lapset pystyivät näkemään itsensä ja oppivat hahmottamaan oman kehon kuvansa sekä vahvistivat itsetuntemustaan. Meilläkin peilejä saattaa nähdä päiväkodeissa, jotka ovat erikoistuneet ko. pedagogiikkaan. Italiassa peilit ovat hyvin yleisiä jokaisessa päiväkodissa tai esikoulussa.

Päiväkodin arjessa kaipasin ulkoiluhetkiä, joita ei ollut ollenkaan. Pihana oli koulun piha, joka täyttyi parkkipaikkana autoista. Pihalla ei ollut keinuja, hiekkalaatikkoa tai muutakaan paikkaa, missä lapset voisivat leikkiä. Tiedustelin ulkoilun puuttumista ja sain vastaukseksi, että hoitajat käyvät kesällä lasten kanssa puistossa, mutta päivittäistä ulkoilua ei ole. Ulkoilu ei kuulu italialaiseen päiväkodin tai koulun arkeen. Pihat ovat ankeita tai niitä ei ole ollenkaan. Hoitajat sanoivat, että vanhemmat ovat usein lähes kauhuissaan, kun kuulevat lasten menevän ulos. Italialaiset äidit pelkäävät, että jotain sattuu. Minä puolestani kerroin, että meillä Suomessa äidit ja koko perhe vaativat ulkoilua ja jos sitä ei ole, he kyselevät syytä. Suomessa ulkoilu on erittäin tärkeä osa varhaiskasvatusta ja koulunkin arkea. Se rytmittää päivää ja tuo lapsille mahdollisuuden purkaa vapaammin energiaansa. Toisaalta se on myös yksi terveyden edistämisen keino. Meillä päiväkotien ja koulujen pihoihin kiinnitetään enemmän huomiota ja niihin laitetaan leikkittelintä.

Suomessa luonto on lähempänä ja monissa päiväkodeissa on mahdollisuus metsäretkiin. Italiassa metsää ei näkynyt ja puistotkin ovat usein lähes puuttomia ruohokenttiä kukkaistutuksineen. Miten lapset jaksoivat päivän ilman ulkoilua? Ihmettelin asiaa usein, mutta huomasin, ettei ulkoilun puuttuminen lisännyt päiväkodin puolella lasten levottomuutta. Lapset eivät ole tottuneet ulkoiluun, mutta kesällä nauttivat siitä ja silloin tottuvat ulkoiluun ja myös vaativat sitä. Suomalaisesta ulkoilun puuttuminen tuntui oudolta, koska Etelä-Italian lämpimät säät mielestäni mahdollistavat ulkoilun vuoden ympäri huomattavasti paremmin kuin Suomen säät.

Kasvatuksessa en huomannut suuria eroja Suomen tapaan. Samoja asioita pidettiin tärkeinä. Ennakkokäsityksestäni poiketen kasvatusta oli hyvin sallivaa eikä ikäviäkään tilanteita mielestäni hoidettu tarpeeksi napakasti. Lapsilla oli rajat ja he tiesivät säännöt. Kuitenkin rajojen noudattamatta jättämiseen ei puuduttu mielestäni tarpeeksi. Suomessa olen tottunut päiväkodissa, että asioihin puututaan ja suullisesti selvitetään tilanne lapselle ja jos tarpeen, mietitään pieni rangaistus esim. leikistä pois joutuminen. Olin kuullut ennen työssäoppimisjaksoa Suomessa, että italialaisissa perheissä tukistaminen tai läimäyttämisen on sallittua. Mitään tällaista en tullut huomaamaan päiväkodissa enkä liioin vieraillessani joidenkin lasten perheissä.

Ruokailussa oli myös erilaisuutta verrattuna Suomen oloihin. Lapsille ei tarjottu aamupalaa ollenkaan, vaan klo 11.30 aloitettiin kahden ruokalajin ruokailu. Ruokana saattoi olla esimerkiksi mozzarella-juustoa ja pinaattia sekä toisena ruokana tomaattikastikkeessa olevaa pastaa. Pastaa syötiin Formaggio-juuston kera päivittäin. Lisäksi tarjottiin leipää ja juomaksi vettä. Jälkiruokaksi lapset saivat aina hedelmää. Hedelmien ja kasvien käyttö ravintona oli yleisempää kuin Suomessa. Opinkin siellä syömään entistä enemmän hedelmiä. Suomen päivähoidossa lapset saavat aamupalan, lounaan ja klo 14 tarjoillaan vielä välipala. Lihankäyttö ruokana on yleisempää kuin Italiassa. Ruokailu kesti meidän tapoihin verrattuna kauan. Reilun vuoden ikäisetkin lapset istuivat tunnin ja söivät sekä odottivat pöydässä niin kauan, että kaikki lapset olivat syöneet. Ruokarukousta ei ollut, mutta keittäjän tuomaa ruokaa odotellessa saatettiin laulaa lauluja. Muutenkaan uskonnollisuus ei katolilaisesta maasta huolimatta näkynyt päiväkodissa. Koulun puolella huomasin uskonnollisuuden muun muassa luokan seinällä olevasta krusifiksista.

Italialainen tapa tehdä työtä ei ole yhtä hektinen kuin Suomessa. Kaiken ei tarvitse tapahtua hetkessä. Aikaa tuntuu olevan myös odotteluun ja tuumailuun. Päiväkodin henkilökunta tuli töihin ajoissa, mutta koulun puolella opettajien tuntien alkamisajankohta saattoi olla aika liukuva käsite ja kummasti oppilaat jaksoivat odottaa. Opetustyyli ammatillisen koulun puolella on keskustelunomainen ja töitä tehdään paljon ryhmissä ja projektien muodossa laboratoriossa, joka vastaa meidän askarteluluokkaa. Englannin kielen osaamisen taso on hyvin heikkoa. Edes englanninkielen opettaja perusopetuksen puolelta ei kyennyt vastaamaan minulle englanniksi, vaan puhui takaisin italiaa. Opiskelijat tuntuvat olevan aika epämotivoituneita kielten opiskeluun. He

ovat kotiseuturakkaita eivätkä juurikaan harrasta matkustelua muihin maihin. Yksityiskouluissa olevat varakkaampien perheiden lapset opiskelivat ahkerasti kieliä.

Päiväkodissa henkilökunnalla oli lämpimät välit ja ymmärsin, että he ovat toistensa kanssa tekemisissä myös vapaa-ajalla. Minut otettiin heti mukaan työyhteisöön ja koin olevani yksi heistä. Avoim ja lämmin ilmapiiri näkyi ja tuntui ja seurassa naurettiin paljon. Työkaverit tervehtivät toisiaan töiden alkaessa ja päättyessä italialaiseen tapaan poskisuudelmin. Samoin tehtiin minunkin kanssani. Opin, että italialainen tulee lähelle.

Italialainen työkuulttuuri on hyvin byrokraattinen. Mitään asiaa ei voida hoitaa ilman keskustelua johtajan kanssa. Kaikki asiat kulkevat ylemmän portaan kautta niin koulussa kuin päiväkodissa. Johtajaa arvostetaan ja hänen mielipiteitään kuunnellaan. Hän on askeleen ylempänä ”arvoasteikossa”. Päiväkodissa henkilökunta söi lasten kanssa, mutta koulun puolella kouluruokailua ei ole. Lapset syövät suolakeksejä, joskus vaaleaa leipää tai imeliä piiraita ja juovat mehuja yms. mitä ostavat kioskista. Huomasin, miten terveellinen suomalainen kouluruokailu on ja myös hyvin tarpeellinen, koska koulupäivämme ovat pitempiä kuin italialaisten. Tosin lauantaisin oppilaat saavat olla meillä viettämässä ansaittua vapaapäivää.

Ruokailukulttuuri on Italiassa erilainen. Italialainen aamupala on pieni kuppi vahvaa kahvia ja makea keksi. Lounas alkaa klo 11 eteenpäin ja silloin voidaan syödä leipää ja yleensä lämpimänä ruokana on kotona tai päiväkodissa pastaa. Kahviloissa täytettyjä leipiä ja suolapalaa tarjoillaan vasta lounasaikaan. Pizzaa ei voi ostaa pizzerioista päivällä vaan vasta myöhemmin iltapäivällä klo 17 alkaen. Päivällinen syödään klo 20 alkaen. Tyypillisesti söin italialaisten kanssa päivällisen vasta klo 21 jälkeen.

Kauppojen aukioloajat ovat erilaiset Suomeen verrattuna. Kaupat aukeavat aikaisemmin, mutta ovat kiinni klo 14-17 joka päivä ja torstaisin sekä sunnuntaisin kaikki kaupat ovat aina kiinni. Suuria marketteja en kaupungin keskustassa nähnyt. Noin 20 km päässä oli iso kauppakeskus ja sen yhteydessä oli iso ruokakauppa, josta pystyi ostamaan ruokaa samaan tapaan kuin esimerkiksi Prismasta. Myös alkoholia, pääasiassa viinejä, voi ostaa ruokakaupasta. Tyypillisesti italialainen ostaa hedelmät, kasvikset ja juustot pikkuisista puodeista, jotka ovat erikoistuneita näihin. Supermarketista ei voi ostaa hedelmiä, vaan marketin vieressä voi olla pieni kauppa ”koju”, josta voi ostaa vihanneksia ja hedelmiä. Ruoka oli hieman edullisempaa kuin Suomessa, mutta taas vaatteet ja kengät sekä laukut huomattavasti kalliimpia.

Liikennekulttuuri on värikkäämpää ja äänekkäämpää kuin meillä. Risteyksiin tullessa painetaan äänimerkkiä ja sillä ilmoitetaan muista suunnista risteykseen tulijoille, että ollaan tulossa risteykseen. Ohittamista tapahtui kummaltakin puolelta autoa ja parkkeeraaminen oli todella sekavaa. Italialainen voi jättää autonsa lähes miten vain. Jopa tienviereen vierekkäin, jolloin reunimmainen auto ei pääse pois, mutta voi äänimerkillä ilmoittaa halunsa poistua. Usein viereen parkkeeraavat olivat henkilöitä, jotka vain nopeasti pistäytyivät lähikaupassa. Ajotapa on aika ronskia eikä aina kovinkaan huomaavaista, vaikka italialaiset olivat muuten hyvin ystävällisiä ja helposti lähestyttäviä ihmisiä.

Työssäoppimisjakso Italiassa opetti minua italialaisten ihmisten tapaan elää arkeaan ja kasvattaa lapsiaan. Nämä ovat asioita, joista tulen kertomaan ja olen jo nyt opettanut kokemuksiani myös oppilailleni. Kuuluisat pedagogiikat Montessori ja Reggio Emilia, jotka ovat syntyneet Italiassa, eivät juurikaan näy arjessa italialaisissa kouluissa ja päiväkodeissa. Joitakin asioita, esimerkiksi peili, tuli esille, mutta mikään vierailukohteistani ei tunnustautunut Reggio Emilia tai Montessori-pedagogiikan toteuttajaksi. Joidenkin koulujen nimissä näkyi sana Montessori, mutta kysellessäni

heidän pedagogiikastaan, he sanoivat sen olevan vain nimi. Jotkut opettajat sanoivatkin, että hienot ajatukset ovat menneet Italian rajojen ulkopuolelle, pois synnyinseuduilta ja taitavat kokemukseni mukaan näkyä puhtaampina Suomenkin kasvatuksessa, sillä meiltähän löytyy näitä pedagogiikkoja toteuttavia päiväkoteja ja kouluja.

Viimeksi muutettu: maanantai, 24 lokakuu 2011, 12:56